

УДК 016:011(477)

Олександра Промська,
аспірантка кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск універсальних ретроспективних метабібліографічних покажчиків в Україні (90-ті рр. XX ст. — 2010 р.)

У статті розглянуто особливості розвитку української універсальної ретроспективної метабібліографії на сучасному етапі. Охарактеризовані метабібліографічні видання, підготовлені українськими бібліотеками з 90-х рр. XX ст. до 2010 р.

Ключові слова: метабібліографія, метабібліографічна продукція, універсальні ретроспективні метабібліографічні покажчики, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Книжкова палата України імені Івана Федорова.

Початок 90-х рр. XX ст. позначився активізацією розвитку універсальної ретроспективної метабібліографії в Україні. До підготовки універсальних ретроспективних метабібліографічних покажчиків долучаються бібліотеки різних систем і відомств, інформаційні установи.

Характеристику окремих метабібліографічних видань такого виду можна знайти у працях Г. Швецової-Водки [1, 2], Р. Жданової [3], Т. Заморіної [4]. Чимало цінної інформації містять також рецензії Л. Ільницької [6], С. Білоконя [5] та інших. Однак не всі питання та проблеми універсальної ретроспективної метабібліографії знайшли висвітлення у згаданих публікаціях. Отже, дослідження цього виду метабібліографії належить до актуальних завдань українського бібліографознавства.

На початку 90-х рр. XX ст. Україна здобула незалежність, що закономірно вплинуло на всі сфери життєдіяльності. Певні зміни відбулися й у галузі метабібліографії. Зокрема, активніше стала розвиватися ретроспективна універсальна метабібліографія. Над підготовкою універсальних метабібліографічних покажчиків працюють провідні бібліотеки України — Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) та Національна парламентська бібліотека України (НПБУ).

Ще на початку 90-х рр. XX ст. у результаті співпраці НБУВ і НПБУ був підготовлений метабібліографічний покажчик "Джерела українознавства. Вип. 1. Вітчизняні бібліографічні джерела" [7]. Цей покажчик був виданий спеціально до I Конгресу Міжнародної асоціації українців, який відбувся у Києві в серпні—вересні 1990 р. До видання були включені відомості про окремо випущені, внутрішньокнижкові, внутрішньожурнальні, прикнижкові та пристатейні бібліографічні посібники (БП) (усього 1385 назв), видані в Україні у XIX—XX ст., що інформували про вітчизняні текстові неперіодичні видання українською та російською мовами. Виняток у відборі БП становили покажчики до періодичних видань, видрукованих на території України, виділені в окремий розділ. Інший матеріал був систематизований у таких розділах: "Загальний розділ", "Персональні бібліографічні посібники", "Каталоги державних і громадських бібліотек та книжкових видавництва", "Каталоги книжкових магазинів та приватних бібліотек". Основний текст посібника супроводжували допоміжні покажчики:

іменний, назв окремих бібліографічних видань, географічний, предметний.

Після 20—30-х рр. XX ст., праць М. Ясинського та С. Пеленського це була чи не перша спроба створити ретроспективний метабібліографічний покажчик такого рівня. Однак його поява викликала неоднозначні й переважно критичні відгуки. Особливо гострою була рецензія С. Білоконя, опублікована на сторінках часопису "Слово і час" [5]. Відомий історик навіть низку бібліографічних праць, які не були враховані упорядниками рецензованого видання. Суттєві зауваження містив також відгук Л. Ільницької [6]. Рецензент вказала на численні недоліки при доборі покажчиків у всіх розділах видання, фактичні помилки та інші хиби. Їх наявність Л. Ільницька пов'язала із поспіхом, з яким готувався метабібліографічний покажчик.

У 1998 р. НБУВ був підготовлений другий випуск "Джерел українознавства", присвячений покажчикам українських періодичних видань [8]. У посібнику знайшли відображення окремо видані бібліографічні покажчики періодичних видань, створені вітчизняними і зарубіжними дослідниками — всього 541 назва. Матеріал згруповано у два розділи: "Бібліографічні посібники періодичних видань у цілому" та "Бібліографічні посібники періодичних видань галузевого характеру". Перший розділ поділявся на два підрозділи: "Загальні ретроспективні посібники" та "Поточний бібліографічний облік". У другому розділі бібліографічні джерела розосереджені в підрозділах, присвячених окремим галузям. Спочатку подаються загальні покажчики періодичних видань з певної галузі, нижче — покажчики до окремих періодичних видань. У кінці БП вміщено допоміжні покажчики: іменний, назв посібників, видавничих організацій, назв періодичних видань, географічний. В анотаціях, доданих до бібліографічних описів, вказувалося на розташування матеріалу у БП, наявність допоміжних покажчиків.

Два випуски "Джерел українознавства", хоча й не без певних недоліків, все ж таки заклали міцне підґрунтя для подальшого розвитку універсальної ретроспективної метабібліографії в Україні.

У 1993 р. НПБУ випустила метабібліографічний покажчик "Посібники наукової бібліографії, підготовлені бібліотеками України в 1981—1990 рр." [9]. Створений як продовження видання "Бібліографічні посібники УРСР, 1976—1980"

(К., 1985), він акумулював відомості про окремо видані БП, поточні бібліографічні списки, друковані каталоги бібліотек та книжкових виставок. До уваги не були взяті рекомендаційні БП, прикнижкові, внутрішньожурнальні, пристатейні списки, методико-бібліографічні матеріали. На жаль, покажчик вийшов малим накладом і на сьогодні став бібліографічною рідкістю.

У публікації головного бібліографа НПБУ Т. Заморіної [4] було зазначено, що "НПБ України розпочинає роботу над ретроспективним бібліографічним покажчиком "Посібники наукової бібліографії, видані в Україні в 1991—2005 рр." [4, с. 12]. Авторка зауважила, що до покажчика увійдуть відомості про окремо видані науково-допоміжні бібліографічні посібники. Натомість не будуть враховані відомості про каталоги передплатних видань, зведені каталоги передплачуваних та одержуваних бібліотеками періодичних видань, каталоги книжкових виставок, календарі знаменних та пам'ятних дат, рекомендаційні БП та бібліографічні списки [4, с. 12]. Інформація про підготовку цього важливого мета-бібліографічного покажчика подана також у "Координаційному плані основних заходів провідних бібліотек України на 2010 рік".

З початку 2000-х рр. НПБУ переглянула роботу з поточним бібліографічним покажчиком "Бібліотекознавство і бібліографія України" [10]. Зокрема, з 74-го випуску (покажчика за 1-ше півріччя 2007 р.) було припинено облік прикнижкових БП. Однак це не означало, що бібліотека повністю відмовилась від цієї роботи, у 2008 р. вона підготувала покажчик другого ступеня під назвою "Прикнижкова бібліографія. Додаток до бібліографічного покажчика "Бібліотекознавство і бібліографія України. Вип. 74—76" [11]. У виданні акумулювалися відомості про 1526 прикнижкових БП (переважно обсягом понад 100 назв), підготовлених упродовж 2004—2007 рр. Окрім бібліографічного опису кожного БП, зазначалася кількість документів, відображених у прикнижковому БП. Матеріал згруповано в систематичному порядку. Видання завершувалося іменним покажчиком.

Наступним кроком щодо реорганізації БП "Бібліотекознавство і бібліографія України" стала відмова у 2008 р. від обліку окремо виданих БП. Натомість бібліотека інформувала про заснування щорічника "Метабібліографія України". У 2009 р. з'явився перший випуск цього видання [12], у якому вміщувалися відомості про окремо видані та найважливіші прикнижкові й пристатейні списки (всього 1881 назва), які вийшли друком в Україні протягом 2007—2008 рр. (тобто за два роки, що дає підстави вважати цей посібник ретроспективним). Матеріал згруповано за таблицями УДК. В описах прикнижкових і пристатейних БП зазначалася кількість назв. Видання супроводжується двома допоміжними покажчиками: іменним і "абетковим покажчиком бібліотек та інших установ, інформацію про видання яких вміщено у покажчику".

Вітаючи вихід такого необхідного для наукової спільноти України метабібліографічного покажчика, не можна не вказати на існування низки недоліків, які значною мірою знижують його інформаційну цінність. Виданий покажчик не може претендувати на повноту інформації про бібліографічну продукцію бібліотек України. Перегляд річного комплексу випусків поточного державного БП Книжкової палати України "Літопис книг" за 2007 р. [13] дав змогу виявити, що у метабібліографічному виданні НПБУ не відображено відомості про майже 52 назви бібліографічних ресурсів, виданих за той проміжок часу. Серед них такі БП: "Макаренко Микола Васильович" (Черкаси, 2007), "Науковий доробок учених Науково-дослідного інституту українознавства" (К., 2007), "Інститут філології Бердянського державного педагогічного університету" (Ніжин, 2007), "З Шевченкової криниці: Шевченкіана Анатолія Сваричевського" (Хмельницький, 2007), "Інновації як фактор модернізації та підвищення якості освіти" (К., 2007) тощо. У тому числі не подано інформації й про такий цінний щорічний БП самої НПБУ, як "Художня література. Критика. Літературознавство".

Ще один приклад: у "Метабібліографії України" не зафіксовано жодного видання Національної історичної бібліотеки України, хоча аналіз останнього підсумкового видання цієї книгозбірні [14] свідчить, що впродовж 2007—2008 рр. її спеціалістами було підготовлено п'ять БП, у тому числі такі фундаментальні, як "Краєзнавчі бібліографічні посібники бібліотек України, 2001—2005" (К., 2007) та "Теорія, методика і практика бібліотечного краєзнавства" (К., 2007).

На жаль, в аналізованому покажчику не приділена увага електронним бібліографічним виданням, які зараз активно з'являються на сайтах вітчизняних бібліотек. Також упорядник не взяв до уваги рецензії і відгуки на БП, які виходили в цей час.

Анотації у бібліографічних записах відсутні, за винятком зазначення кількості назв при описі прикнижкових БП. Відчутно бракує вступної аналітичної статті, у якій би розкривалися основні тенденції розвитку бібліографії в Україні. Обмеження допоміжних покажчиків лише іменним і покажчиком назв установ значно знижує можливості пошуку у відображеному масиві БП та його аналізу. Найбільше бракує покажчика назв БП і хронологічного покажчика.

Надзвичайно малим є тираж цього посібника — 70 примірників. Хоча електронна версія видання представлена на сайті НПБУ, однак зроблена вона у вигляді файлу PDF, незручного у використанні. Набагато доцільніше було б представити "Метабібліографію України" у вигляді електронної бази даних (ЕБД), забезпечивши їй велику кількість пошукових можливостей. Паралельно до поповнення ЕБД можна було б видавати її друкований аналог (як це, наприклад, практикує Національна історична бібліотека України).

Все викладене свідчить про те, що над створенням бібліографічного покажчика такого типу має працювати повноцінна робоча група. Ймовірно, варто ще раз розглянути можливість того, щоб це метабібліографічне видання готувалося НПБУ в співпраці з Книжковою палатою України.

Закономірно виникає запитання: чи взагалі потрібне окреме видання, яке акумулює відомості про українську бібліографічну продукцію, чи, можливо, достатньо користуватися "Літописами"? Однак самотійно Книжкова палата України також не забезпечить повноцінний облік українських БП. Як зазначають спеціалісти, нерідко виникають проблеми із комплектуванням фондів Книжкової палати України і, на жаль, відсоток недоставання обов'язкового примірника на сьогодні є доволі високим [15, с. 8]. Крім того, для виявлення пристатейних БП у "Літописі журнальних статей" необхідний суцільний його перегляд, що не влаштовує шукачів метабібліографічної інформації. Отже, найкращий вихід із ситуації вбачається в координації зусиль провідних інформаційних установ України.

Варто зазначити також, що Книжкова палата України має потужнішу видавничо-поліграфічну базу і може забезпечити передплату на видання метабібліографічного покажчика так само, як і на інші видання установи. Сподіваємося, що це уможливить збільшення накладу видання "Метабібліографії України".

У 2008 р. НПБУ підготувала цікавий покажчик змісту продовжуваного бібліографічного видання "Календар знаменних і пам'ятних дат" (1957—2006)" [16], у якому узагальнила інформацію про бібліографічні та довідкові матеріали, вміщені на сторінках "Календаря..." за 50 років його існування. Як відомо, у кожному випуску "Календаря...", який готувався сектором рекомендаційної бібліографії колишньої Державної республіканської бібліотеки УРСР

(зараз — НПБУ), подавалися біографічні та фактографічні довідки і списки літератури з нагоди ювілеїв видатних громадсько-політичних, державних, військових діячів, вітчизняних і зарубіжних представників науки, культури, літератури і мистецтва, а також матеріали, присвячені суспільно-політичним і трудовим, народним святкам, вітчизняним і зарубіжним пам'ятним датам [16, с. 3]. Оскільки левову частку "Календарів" займають списки літератури, а показчик змісту відсилає користувача до них, то його можна зарахувати до нестандартних зразків метабібліографічної продукції.

За аналогією із "Календарями" показчик їхнього змісту побудований у вигляді переліку знаменних і пам'ятних дат за календарем — з 1 січня до 31 грудня. У межах кожної позиції подано коротку інформацію про свято чи подію та зазначено рік, квартал і сторінки видання, у якому публікувалися статті та списки літератури про ту чи іншу подію [16, с. 3]. Видання містить низку допоміжних показчиків (усього 14), а саме: "Іменний показчик", "Показчик навчальних закладів, організацій, установ, підприємств, об'єднань, товариств, пам'яток", "Показчик географічних назв", "Показчик професій, звань, галузей та напрямів людської діяльності", "Етнографічний показчик", "Показчик країн розселення української діаспори" тощо.

У 2009 р. НПБУ підготувала ще один показчик змісту календарів — "Знаменні дати. Календар (2000—2009)" [17]. Побудований аналогічно до попереднього видання, він, на жаль, містить меншу кількість допоміжних показчиків. Зокрема, відсутні такі цінні, як хронологічний показчик подій та показчик географічних назв.

Безперечно, і перший, і другий показчики змісту "Календарів" — важливе поповнення української метабібліографічної продукції. Однак відсутність хоча б мінімуму додаткових відомостей до основних позицій (наприклад, про кількість джерел у доданому до опису події списку, характеристику літератури тощо) знижує інформаційну цінність та можливість використання охарактеризованих бібліографічних видань.

В аналізований період НБУВ продовжувала інформувати про зарубіжні БП, які надійшли до бібліотек системи НАН України. Періодично бібліотекою готуються такі показчики, як "Енциклопедичні, довідкові та бібліографічні зарубіжні книжкові видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського і бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження ... рр.)" та "Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження ... рр.)".

Важливим джерелом інформації про БП, підготовкою якого займалися найбільші бібліотеки та інші інформаційні установи України, є показчики видань бібліотек і літератури про них, присвячені, як правило, їхнім ювілейним датам, чи видані як своєрідний підсумок діяльності за певний період. Відповідні БП готувалися НБУВ, НПБУ, Львівською національною бібліотекою України імені В. Стефаніка, Національною історичною бібліотекою України, Харківською державною науковою бібліотекою імені В. Г. Короленка, Державною науковою сільськогосподарською бібліотекою УААН, Книжковою палатою України імені Івана Федорова тощо. Інформація про бібліографічні видання бібліотек подавалася в окремому розділі. Подібні видання готувалися також й окремими інформаційними установами, ОУНБ, бібліотеками інших систем і відомств тощо.

Продовжується підготовка зведених каталогів бібліографічних списків та показчиків літератури, випущених бібліотеками однієї системи або одного міста. Наприклад:

"Бібліографічні показчики сільськогосподарської літератури, підготовлені бібліотеками науково-дослідних установ УААН та сільськогосподарських вищих навчальних закладів Мінагропрому України, 1969—1999", "Інформаційні та бібліографічні видання медичних бібліотек України (1934—1999 рр.)", "Бібліографічні посібники обласних бібліотек України для дітей (1945—2000 рр.)", "Зведений каталог бібліографічних списків та показчиків літератури, підготовлених бібліотеками Харкова за ... р." та інші.

Упродовж 1998—2007 рр. на сторінках фахових часописів "Бібліотечна планета" і "Вісник Книжкової палати" спеціалістами НПБУ публікувалися метабібліографічні огляди, присвячені бібліографічній діяльності як окремих ОУНБ, так і загалом публічних бібліотек окремих областей. До тексту огляду додавався перелік бібліографічних видань (від 10 до 30 позицій). Зокрема, були проаналізовані БП Івано-Франківської ОУНБ імені І. Франка, Херсонської ОУНБ імені О. Гончара, Черкаської ОУНБ імені Т. Шевченка, бібліотек Вінницької, Тернопільської, Чернігівської областей.

Продовжується облік неопублікованих бібліографічних джерел. У цьому напрямі плідно працює НБУВ, у відділі довідково-бібліографічного обслуговування якої ще з 1950 р. зберігається архів виконаних довідок. Зараз архів існує у традиційному та електронному режимі [18, с. 479]. Відомості про неопубліковані БП читачі бібліотеки отримують у вигляді списку тем. Окрім інформації про власні виконані бібліографічні довідки, НБУВ збирає інформацію про неопубліковані БП та списки бібліотек системи НАН України [18, с. 479]. Зокрема, у 2002 р. НБУВ підготувала "Інформаційний показчик неопублікованих бібліографічних списків, виконаних бібліотеками науково-дослідних установ НАН України, 1996—2001" [19]. До метабібліографічного посібника включені відомості про найзначніші бібліографічні довідки, підготовлені НБУВ протягом 1996—2001 рр., а також бібліотеками науково-дослідних установ НАН України та бібліотекою Національного аграрного університету (нині — Національний університет біоресурсів і природокористування України) протягом 2000—2001 рр. Бібліографічні описи в показчику згруповано за схемою ББК для наукових бібліотек. Про кожну довідку подаються такі відомості: назва, види документів, що увійшли до переліку, кількість назв, мова документів. Кожен опис супроводжувався умовним позначенням бібліотеки, яка підготувала довідку. БП завершувався списком умовних позначень та адрес бібліотек інститутів.

На жаль, цей надзвичайно цінний для розвитку метабібліографії БП не отримав продовження. Інформація про довідки, виконані у НБУВ, періодично поновлюється на сайті бібліотеки в розділі "Фонд виконаних бібліографічних довідок відділу довідково-бібліографічного обслуговування" (за адресою в мережі Інтернет: http://nbuv.gov.ua/library/s_dov.html). Відомості про довідки (всього 341 довідка станом на серпень 2010 р.) подані за галузями знань. Окремою групою представлені бібліографічні довідки, присвячені персоналіям. Окрім назви довідки, наводяться відомості про хронологічні межі включених до неї документів та кількість назв.

Отже, за останнє двадцятиріччя зроблено значний крок у розвитку універсальної ретроспективної метабібліографії України. Видано фундаментальні ретроспективні показчики українських бібліографічних посібників, що обліковували неперіодичні та періодичні видання. Підбито підсумок видання науково-допоміжних БП у 1981—1990 рр. Започатковано видання метабібліографічних показчиків, що узагальнюють сучасну бібліографічну продукцію, поки що у вигляді дворічників, але є надія, що в подальшому це видання

стане щорічним. Поряд з ним бажано було б мати й п'ятирічне підсумовування сучасної бібліографічної продукції.

Уперше видані оригінальні покажчики змісту "Календаря знаменних і пам'ятних дат", відомого поточного рекомендаційного бібліографічного посібника. Певний час публікувалися огляди бібліографічної продукції універсальних наукових та інших бібліотек областей. Видавалися зведені каталоги бібліографічних списків та покажчиків літератури, підготовлених бібліотеками однієї системи або одного міста. З'являються бібліографічні праці, у яких обліковуються неопубліковані бібліографічні джерела та зарубіжні БП, що надійшли у фонди українських бібліотек.

Над підготовкою універсальних ретроспективних метабібліографічних покажчиків спільно та окремо працювали такі провідні бібліотеки України, як НПБУ, НБУВ, ДІБУ. Збільшується кількість ювілейних та "підсумкових" видань українських бібліотек, у яких, як правило, присутній розділ, присвячений їхнім БП.

Однак і досі в галузі української метабібліографії існують значні лакуни, що, очевидно, пов'язане з відсутністю координаційного центру метабібліографії в Україні та належного планування бібліографічної діяльності вітчизняних бібліотек. Зокрема, бракує підсумкових метабібліографічних покажчиків універсального змісту за значні часові періоди. Відсутні покажчики електронних БП, підготовлених бібліотеками. Поки що немає досвіду підготовки універсального путівника по БП. У методичному плані хотілося б побажати укладачам більше уваги приділяти анотаціям до БП, де вказувати кількість охопленої літератури, характеризувати структуру БП, наявність допоміжних покажчиків тощо. Підсумкові ретроспективні метабібліографічні покажчики варто супроводжувати кваліфікованими оглядами представленої бібліографічної продукції.

Усе зазначене свідчить про те, що є необхідний досвід, кваліфіковані бібліографи, наукові бібліографічні установи, які здатні подолати недоліки і забезпечити подальший розвиток української універсальної ретроспективної метабібліографії.

Список використаної літератури

1. Швецова-Водка Г. М. Бібліографічні ресурси України : загальна характеристика : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. — Рівне : Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, 2000. — 205 с.
2. Швецова-Водка Г. М. Бібліографічні ресурси України : стан, проблеми розвитку / Г. М. Швецова-Водка // Бібліотечний вісник. — 2000. — № 4. — С. 2—5.
3. Жданова Р. Бібліографічні посібники — одне з джерел інформації про українську книжку / Рона Жданова // Вісник Книжкової палати. — 1997. — № 7. — С. 5—7.
4. Заморіна Т. Бібліографія бібліографії — важливе джерело інформації про бібліографічні ресурси України / Тетяна Заморіна // Вісник Книжкової палати. — 2008. — № 2. — С. 11—12. — Рец. на кн.: Джерела українознавства. Вип. 1. Вітчизняні бібліографічні джерела / ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР, Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС, Археогр. комісія АН УРСР ; упоряд.: Б. В. Грановський, Н. М. Погребецька, С. О. Рильков, В. І. Костира. — К., 1990. — 240 с.
5. Білокінь С. Про становище української бібліографії / С. Білокінь // Слово і час. — 1991. — № 11. — С. 82—87. — Рец. на кн.: Джерела українознавства. Вип. 1. Вітчизняні бібліографічні джерела / ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР, Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС, Археогр. комісія АН УРСР ; упоряд.: Б. В. Грановський, Н. М. Погребецька, С. О. Рильков, В. І. Костира. — К., 1990. — 240 с.
6. Ільницька Л. [Рецензія] / Л. Ільницька // Записки Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка. — 1992. — Т. 224 : Праці філологічної секції. — С. 452—457. — Рец. на кн.: Джерела

- українознавства. Вип. 1. Вітчизняні бібліографічні джерела / ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР, Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС, Археогр. комісія АН УРСР ; упоряд.: Б. В. Грановський, Н. М. Погребецька, С. О. Рильков, В. І. Костира. — К., 1990. — 240 с.
7. Джерела українознавства. Вип. 1. Вітчизняні бібліографічні джерела / ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР, Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС, Археогр. комісія АН УРСР ; упоряд.: Б. В. Грановський, Н. М. Погребецька, С. О. Рильков, В. І. Костира. — К., 1990. — 240 с.
8. Джерела українознавства. Вип. 2. Бібліографія бібліографічних посібників українських періодичних видань / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад.: Н. М. Погребецька, Л. М. Ковінченко ; відп. ред. В. Ю. Омельчук. — К., 1998. — 131 с.
9. Посібники наукової бібліографії, підготовлені бібліотеками України в 1981—1990 рр. : ретросп. бібліогр. покажч. / Держ. б-ка України ; склад. В. О. Зелінська ; відп. ред. Т. М. Заморіна. — К., 1993. — 122 с.
10. Бібліотекознавство і бібліографія України : бібліогр. покажч. за ... півріччя ... року / Нац. парламент. б-ка України. — К., 1971—2010. — Вип. 1—79.
11. Прикнижкова бібліографія : дод. до бібліогр. покажч. "Бібліотекознавство і бібліографія України" : Вип. 74—76 / Держ. заклад "Нац. парламент. б-ка України" ; упоряд. Л. А. Білинець ; наук. ред. Т. М. Заморіна. — К., 2008. — 140 с.
12. Метабібліографія України (2007—2008) : бібліогр. покажч. / Держ. заклад "Нац. парлам. б-ка України" ; упоряд. І. А. Ігнатецька ; наук. ред. В. О. Кононенко. — К., 2009. — 264 с.
13. Літотис книг : держ. бібліогр. покажч. України / Кн. палата України ім. І. Федорова. — К., 2007. — № 1—12.
14. Державна історична бібліотека України : (1939—2009) : бібліогр. покажч. / Держ. заклад "Держ. іст. б-ка України" ; уклад.: В. П. Кисельова, Т. С. Кудласевич, О. В. Михайлова ; ред. А. В. Скорохатова. — К. : Арістей, 2009. — 132 с.
15. Поляков В. Виконання Закону України "Про обов'язковий примірник документів" державними видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо України (2007—2009) / Віталій Поляков, Тетяна Устіннікова // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 4. — С. 8—10.
16. "Календар знаменних і пам'ятних дат" (1957—2006) : покажч. змісту / Держ. заклад "Нац. парлам. б-ка України" ; упоряд. Г. В. Волянська ; наук. ред. В. О. Кононенко. — К., 2008. — 168 с.
17. "Знаменні дати. Календар" (2000—2009) : покажч. змісту / Держ. заклад "Нац. парлам. б-ка України" ; упоряд.: Л. А. Білинець, Г. М. Божок ; наук. ред. В. О. Кононенко. — К., 2009. — 52 с.
18. Архіпова І. М. Неопубліковані бібліографічні покажчики та списки як важливий інформаційний ресурс / І. М. Архіпова // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К., 2001. — Вип. 6. — С. 477—481.
19. Інформаційний покажчик неопублікованих бібліографічних списків, виконаних бібліотеками науково-дослідних установ НАН України, 1996—2001 / уклад. І. М. Архіпова ; ред.: Т. В. Добко, М. А. Чиж. ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — К., 2002. — 33 с.

В статье рассмотрены особенности развития украинской универсальной ретроспективной метабиблиографии на современном этапе. Охарактеризованы метабиблиографические издания, подготовленные украинскими библиотеками с 90-х гг. XX века по 2010 г.

The article describes the features of Ukrainian universal retrospective metabibliography at the present stage. The metabibliography publications prepared by the Ukrainian libraries from 1990th to 2010 year are characterized.

Надійшла в редакцію 22 вересня 2010 року